

Forradalmi halpaprikás

Mautner Zoltán

A Fővárosi Állat- és Növénykert életében mindig is nyomot hagytak a Budapesten zajló, olykor történelmi jelentőségű események. Nem volt ez másként az 1956-os magyar forradalom idején sem. Igaz, a korabeli hírek a forradalmi események kapcsán csak röviden foglalkoztak a városligeti zoológiai és botanikus kerttel, de az irattárak megőrizték a nyomát annak, hogy itt is kizökkent az idő a medréből.

A képek forrása a Fővárosi Állat- és Növénykert archívuma

Az évfordulás tablóról ötvennyolcban hárman már hiányoztak

56-ban több fontos esemény is történt az állatkert életében. Nyolc év elteltével újra megfelelő szakmai képzettséggel, elméleti és gyakorlati tudással rendelkező igazgató került az intézmény élére, *dr. Anghi Csaba* személyében. A márciusban kinevezett új vezető nagy hangsúlyt fektetett a tudományos munka előmozdítására, amelyben maga is élen járt. Ő hozta létre az Állatkerti Tudományos Tanácsot, amely rövidesen kidolgozta az intézmény kutatási programját. Öröndetes, hogy az év során számos ritka példánnyal gyarapodott az állomány, s a kert augusztus 9-én ünnepelte fennállásának 90 éves évfordulóját.

Anghi Csaba a forradalmi események idején nem tartózkodott Budapesten, mindenről utólag értesült. Nem keletkeztek épületkárok, azonban néhány állat – az állatkert dolgozóinak hősiességük helytállása ellenére is – elpusztult. Visszaérkezése után az igazgató igyekezett megnyugtani az aggó közönséget, hogy az egyelőre zárva tartó intézmény legalábbis december közepéig elegendő takarmánnyal, fűtőanyaggal, valamint munkaerővel rendelkezik.

Mivel az állatkert alkalmazottai közül sokan a gazdasági udvarban lévő munkaslakásokban laktak, az akadálymentes működéshez szükséges létszámot folyamatosan biztosítani lehetett, a közlekedési gondok miatt bejárni képtelen dolgozók helyét pedig ideiglenesen alkalmazott kiegészítővel pótolni tudták.

Feltehetően a harci események okozta ijedség következtében két strucc kárt okozott magában és elpusztult. Az intézmény egyik idős tevéje természetes módon múlt ki. Két víziló sem élte túl ezeket a hónapokat. Bobbi és Csöpi – az utóbbi ráadásul vemhes is volt – valószínűleg romlott tápláléktól kapott gyomorgyulladást. A fűtőanyaggal való takarékoskodás miatt egyébként az intézmény még december első felében is zárva tartott.

Anghi tudomására jutott több olyan eset is, ami a nemtetszését váltotta ki. December ötödikén – a rá jellemző szarkasztikus stílusban – tudatta az intézmény dolgozóival, hogy mit tartott szégyenletesnek a távollétében

Anghi Csaba

A takarmánykonyháról a nehéz időkben magukat is ellátták a kert dolgozói (a felvételek később, 1963-ban készültek)

Azért maradt bőven az értékes prémű juhokból is

történetek közül. Igaz, az első mondatokban dicséretben részesítette azokat a dolgozókat, akik a „közelmúlt nehéz időkben” feladatukat példaértékűen ellátták, és előrevetítette a megérdemelt jutalom kiosztását. Továbbá buzdította alkalmazottait a tudományos kutatómunka folytatására, miközben felhívta a figyelmet, hogy a takarmánnyal és a fűtőanyaggal való takarékoskodás továbbra is kiemelt szempont. Kijelentette, hogy a közlekedési nehézségekre való hivatkozás miatti távolmaradást a továbbiakban már nem áll módjában elfogadni, de jelezte, hogy a dolgozók érdekvédelmével kapcsolatban a realitás határain belül minden javaslatra nyitott. Hivatkozva a felettes hatóság szóbeli rendelkezésére tudatta továbbá, hogy december 8-ától a kert délelőttönként minden nap 3 órát nyitva lesz, de kérte az alkalmazottakat, hogy munkavégzéskor „alaposan kutassák át körzetüket, nehogy bárhol is nemkívánatos elemek megbujhassanak”.

Végül rátért – nevek nélkül – a dorgálására. Jelezte, hogy, bár nem kívánja részletezni a kifogásolt eseteket, súlyosan csalódott. Legszomorúbbnak természetesen a két víziló elvesztését tartotta. Nehezményezte továbbá, hogy a nagy számban rendelkezésre álló olcsó juhok helyett „merő könnyelműségből” értékes pézsmaprém-termelő juhokat vágtak le a húsevő állatok táplálása érdekében. Ráadásul a házi vágásokból nyert hús nem került mind feletetésre, és a dolgozóknak szánt élelmiszerkészletekből is részesültek idegenek. Az igazgató tudomására jutott továbbá, hogy az állatok konyháján halpaprikást készítettek, annak ellenére, hogy ő egyiknek sem írt elő ilyen étrendet. Végezetül ismét megköszönte a dolgozók helytállását, és biztatta őket a további eredményes munkára, de, „csak úgy mellékesen” elítélte egyes munkatársaknak „azt a gyerekes csínytevését, hogy önkényesen új vezetőséget választottak”.

Anghi ekkor még gondosan ügyelt arra, hogy elkerülje az októberi-novemberi történések konkrét megnevezését, azon-

Wiesinger Márton

ban a későbbiekben már következetesen ellenforradalomként említi a felkelést. Az intézményen belül az „ellenforradalom ideológiai kártevésének” felszámolása dr. Domán György igazgatóhelyettes vezetésével kezdődött meg. Az egyre erősödő politikai nyomás hatására a vezetőség végül 1958-ban elbocsátott három alkalmazottat. Feltehetően az intézmény forradalmi bizottságának tagjai voltak, ennek megszervezésére az „önkényes vezetőségválasztás” fordulat utalhat a fentebb idézett dokumentumban.

Az érintettek az Akvárium-Terrárium dolgozói voltak, egyikük az osztály vezetője, dr. Wiesinger Márton zoológus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem korábbi tanársegédje, aki 1952-ben került az intézményhez. Az ő nevéhez fűződik a tengeri akvárium nemzetközi színvonalú berendezése, amiért kitüntetést is kapott. Annak ellenére, hogy az állatkert egyik legfelkészültebb és legtöbbet publikáló tudományos kutatója volt, pályafutását gimnáziumi tanárként kellett folytatnia, de továbbra is meghatározó szerepet töltött be a hazai akvarisztikában. ●

Mombasa és Nairobi pótolta 1958-tól az elpusztult Bobbit és Csöpit

